

Μικρασιατική Καταστροφή Καταστροφή της Σμύρνης

schooltime.gr: Ιστορία

Περιεχόμενα

Άρθρα

Μικρασιατική καταστροφή	1
Καταστροφή της Σμύρνης	6

Παραπομπές

Πηγές άρθρων και Συνεισφέροντες	8
Πηγές Εικόνων, Άδειες και Συνεισφέροντες	9

Άδειες Άρθρου

Άδεια	10
-------	----

Μικρασιατική καταστροφή

Με τον όρο **Μικρασιατική καταστροφή** περιγράφεται περισσότερο η τελευταία φάση της Μικρασιατικής εκστρατείας, δηλαδή το τέλος του "ελληνοτουρκικού πολέμου του 1918-22", η φυγή από την Τουρκία της ελληνικής διοίκησης, που είχε εγκατασταθεί στα δυτικά μικρασιατικά παράλια, στη Σμύρνη, κατά τη Συνθήκη των Σεβρών, (αμέσως μετά την ανακωχή του Μούδρου), όπως και η σχεδόν άτακτη υποχώρηση του ελληνικού στρατού μετά την κατάρρευση του μετώπου, και η γενικευμένη πλέον εκδίωξη μεγάλου μέρους τους ελληνογενούς πληθυσμού από τη Μικρά Ασία, που είχε όμως ξεκινήσει πολύ νωρίτερα (δείτε σχετικά Συνθήκη του 1914, που είχε συνομολογήσει ο Ε. Βενιζέλος) και που είχε διακοπεί με την "ανακωχή του Μούδρου".

Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα, μετά τη Καταστροφή της Σμύρνης, και της Ανακωχής των Μουδανιών, που συνομολογήθηκε στην ομώνυμη πόλη (11 Οκτωβρίου 1922), και την ένα μήνα μετά, εκκένωση της χερσονήσου της Καλλίπολης (στις 11 Νοεμβρίου) από το εκεί ελληνογενές στοιχείο, με την "υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών" που ακολούθησε στη συνέχεια, μέχρι το 1924, απ' όλη τη Μικρά Ασία και τον ερχομό 1,5 εκατομμυρίων ελληνογενών προσφύγων στην Ελλάδα, να επιφέρουν την τελεία καταστροφή του Θρακικού και Μικρασιατικού ελληνισμού μαζί με του Πόντου. Ο πλήρης απολογισμός της καταστροφής αυτής που συντελέστηκε ιστορικά σε δύο περιόδους, (αμφότερες τετραετίες), 1914-1918 και 1920-1924 είναι πράγματι πολύ δύσκολος. Οι αρπαγές και οι ληηλασίες σπιτιών και περιουσιών, οι γεωργικές και κτηνοτροφικές καταστροφές, το γκρέμισμα σχολείων, ναών και άλλων ευαγών ιδρυμάτων, η χρεοκοπία και καταστροφή βιοτεχνικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων με τον παράλληλο ευτελισμό κάθε ανθρώπινης αξιοπρέπειας που περιλαμβάνονται μαρτυρικοί βασανισμοί αιχμαλώτων, βιασμοί και ηθική οδύνη υπό το κλίμα του τρόμου και της απειλής του θανάτου, αλλά και οι ατέλειωτες πορείες αιχμαλώτων, στα περιώνυμα "τάγματα εργασίας", με άγνωστο αριθμό ανθρώπων που χάθηκαν σ' αυτά, οι σφαγές, οι θηριωδίες μέχρι και οι εκτελέσεις επί των αποφάσεων των τουρκικών δικαστηρίων της "Ανεξαρτησίας" δεν έχουν μέχρι σήμερα ερευνηθεί πλήρως.

Η εκστρατεία

Αμέσως μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου πραγματοποιήθηκε διάσκεψη στο Παρίσι, όπου αποφασίστηκε η παραχώρηση της περιοχής της Σμύρνης στην Ελλάδα. Ύστερα από αυτή την απόφαση η 1η μεραρχία του Ελληνικού στρατού υπό τις διαταγές του συνταγματάρχη Ζαφειρίου αποβιβάστηκε στη Σμύρνη στις 2 Μαΐου του 1919. Στους επόμενους μήνες συγκροτήθηκε στρατιωτική μεραρχία με έδρα την Σμύρνη υπό τον συνταγματάρχη Μαζαράκη. Οι Τούρκοι όμως αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν την συνθήκη και ξεκίνησαν ανταρτοπόλεμο με αποτέλεσμα η απόβαση του Ελληνικού στρατού να μετατραπεί σε εκστρατεία.

Στη διάσκεψη του Λονδίνου (1920) αποφασίστηκε η οριστική παραχώρηση της Θράκης και της Σμύρνης στην Ελλάδα. Τον Μάρτιο του ίδιου χρόνου το ελληνικό στρατηγείο μεταφέρθηκε από την Θεσσαλονίκη στη Σμύρνη υπό τον Λεωνίδα Παρασκευόπουλο. Ύστερα από πιέσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου οι Μεγάλες δυνάμεις έδωσαν τη συγκατάθεση τους για προέλαση του Ελληνικού στρατού στην ενδοχώρα της Μικράς Ασίας με αποτέλεσμα ένα μήνα αργότερα να πραγματοποιηθεί η συνθήκη των Σεβρών, όπου θα επικυρωνόταν η προσάρτηση της Μικράς Ασίας στο Ελληνικό κράτος ενώ μέχρι τις 10 Αυγούστου θα ακολουθούσε και η προσάρτηση της Ανατολικής Θράκης και των νησιών του Αιγαίου.

Παράλληλα με τις επιτυχίες του ελληνικού στρατού, στο τουρκικό στρατόπεδο επικρατούσε εμφύλια διαμάχη μεταξύ της στρατιωτικής και πολιτικής εξουσίας. Ο Κεμάλ Ατατούρκ είχε επαναστατήσει κατά του Σουλτάνου και είχε συγκροτήσει, με την σύμφωνη γνώμη της Τουρκικής εθνοσυνέλευσης, κυβέρνηση. Μια από τις πρώτες του κινήσεις ήταν η μεταφορά της πρωτεύουσας από την Κωνσταντινούπολη, η οποία είχε καταληφθεί από τα συμμαχικά στρατεύματα, στην Άγκυρα. Από εκεί ο Ατατούρκ οργάνωσε συστηματικότερα την αντιμετώπιση του. Επιπλέον είχε καταφέρει να υπογράψει ανακωχή με την Ρωσία και την Γαλλία έτσι ώστε να εξασφαλίσει τα νότια του.

Η αρχή του τέλους

Κρίσιμη καμπή για την εξέλιξη της Μικρασιατικής εκστρατείας αποτέλεσαν οι εκλογές του 1920. Το αποτέλεσμα των εκλογών, το οποίο κατέδειξε την δυσανεμία του Ελληνικού λαού για την παρατεταμένη παραμονή των Ελληνικών στρατευμάτων στην Μικρά Ασία, ήταν καθοριστικό για την μετέπειτα ιστορία του Ελληνικού Έθνους. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος ηττήθηκε στις εκλογές από τον Δημήτριο Γούναρη, ο οποίος στις προεκλογικές του δεσμεύσεις είχε περιλάβει την άμεση διακοπή των εχθροπραξιών.

Μερικούς μήνες αργότερα το σκηνικό αλλάζει ριζικά. Η Τουρκία με ηγέτη τον Κεμάλ Ατατούρκ καταφέρνει να συνθηκολογήσει μετά την Γαλλία, Ρωσία και με την Ιταλία και να επιτύχει την προμήθεια του Τουρκικού στρατού με πολεμικό υλικό από τις προαναφερόμενες χώρες. Ο Ελληνικός στρατός κατέλαβε καίρια στρατηγικά σημεία (Εσκί-Σεχίρ & Αφιόν-Καραχισάρ), χωρίς όμως να καταφέρει να εξαλείψει την τουρκική απειλή. Με το πέρασμα του χρόνου η εκστρατεία εξελίχθηκε οικονομικά δυσβάσταχτη για το Ελληνικό κράτος αφού κόστιζε 8.000.000 δραχμές ημερησίως. Ο Κεμάλ ως αρχιστράτηγος του τουρκικού στρατού με μυστική συμφωνία με τους Γάλλους ακυρώνει την συνθήκη των Σεβρών ενώ παράλληλα οι Γάλλοι εγκαταλείπουν την Κιλικία αφήνοντας άφθονο πολεμικό υλικό στα χέρια των Τούρκων. Στις 5 Απριλίου η Ιταλία εκκένωσε την περιοχή της Εφέσου, την οποία και κατέλαβε ο ελληνικός στρατός. Ένα μήνα αργότερα η κυβέρνηση Γούναρη παρατήθηκε και την εξουσία ανέλαβε κυβέρνηση συνασπισμού υπό τον Παπαναστασίου. Τον Μάιο του 1922 ο αντιστράτηγος Αναστάσιος Παπούλας παραιτήθηκε λόγω της άρνησης της κυβέρνησης να του στείλει ενισχύσεις. Στη θέση του ανήλθε ο Γεώργιος Χατζανέστης, ο οποίος διέπραξε ένα μοιραίο λάθος, υπάγοντας απ'ευθείας στη στρατιά τα τρία σώματα στρατού. Την ίδια εποχή πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες αλλαγές στο στράτευμα με αποτέλεσμα πολλοί έμπειροι αξιωματικοί να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Η νέα κυβέρνηση ζήτησε την άδεια των συμμάχων για στρατιωτική επιχείρηση στην Κωνσταντινούπολη. Η γαλλική όμως κυβέρνηση αρνήθηκε και επισήμανε ότι *δόθηκαν εντολές στα συμμαχικά στρατεύματα κατοχής στην Κωνσταντινούπολη και την Μ. Ασία να εμποδίσουν κάθε ελληνική κίνηση για την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης.*

Η τουρκική αντεπίθεση

Από τον Σεπτέμβριο του 1921 ο κύριος όγκος των δυνάμεων του Ελληνικού στρατού είχε συγκεντρωθεί στο Αφιόν Καραχισάρ. Οι ανώτεροι αξιωματικοί πίστευαν ότι ελέγχοντας το Αφιόν Καραχισάρ μπορούσαν να ανακόψουν την τροφοδοσία του Τουρκικού στρατού. Η ανώτερη ηγεσία του ελληνικού στρατού είχε υποτιμήσει τα στρατιωτικά σώματα του Κεμάλ με αποτέλεσμα να παραμελήσει την άμυνα των συνόρων και να αρχίσει να καταστρώνει σχέδια κατάληψης της Κωνσταντινούπολης.

Σε αντίθεση με τους Έλληνες αξιωματικούς, οι οποίοι βρίσκονταν σε μια μεγάλη πλάνη, ο Κεμάλ Ατατούρκ γνώριζε πολύ καλά τις δυνάμεις του στρατού αλλά και τις μαχητικές ικανότητες του αντιπάλου στρατοπέδου. Χαρακτηριστικό είναι ότι από τους 177.000 Έλληνες στρατιώτες, μόνο οι 70.000 ήταν μάχιμοι ενώ οι υπόλοιποι απασχολούνταν σε διοικητικές υπηρεσίες. Ο τουρκικός στρατός είχε φροντίσει να εφοδιαστεί με καινούρια ανεπτυγμένα πυροβόλα, τα οποία τελικά έκριναν την έκβαση της μάχης στο Αφιόν Καταχισάρ. Σε αντίθεση με τους Έλληνες αξιωματικούς, οι οποίοι είχαν κερδίσει αξιώματα χωρίς να έχουν πολεμήσει σε πεδία μαχών, οι Τούρκοι αξιωματικοί είχαν λάβει μέρος σε πολλές δύσκολες μάχες και είχαν κερδίσει επάξια τον βαθμό τους. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και το ιππικό του Κεμάλ του οποίου ο σκοπός ήταν να ανακόψει τον εφοδιασμό των Ελλήνων και ταυτόχρονα να ξεσηκώσει τους πληθυσμούς των υπό κατοχή περιοχών σε εξέγερση. Από την άλλη πλευρά ο Ελληνικός στρατός, ταλαιπωρημένος από τις μάχες, ήταν δυσκίνητος και ανοργάνωτος. Ο πολεμικός εξοπλισμός ήταν αρχαϊκός ενώ η τροφοδοσία των ενόπλων δυνάμεων δυσλειτούργουσε. Το σοβαρότερο λάθος όμως ήταν η, πραγματικά εγκληματική, άγνοια της ποιότητας των αντιπάλων.

Το πρωί της 13ης Αυγούστου ο τουρκικός στρατός επιτέθηκε στις ελληνικές δυνάμεις στο Αφιόν Καραχισάρ. Η επίθεση των Τούρκων, την οποία διεύθυνε ο ίδιος ο Κεμάλ, ήταν αναμενόμενη παρόλ' αυτά αιφνιδίασε με την ποιότητα της την ηγεσία του Ελληνικού στρατού που περίμενε να αντιμετωπίσει άτακτα σώματα στρατού. Το

πυροβολικό σε συνεργασία με το ιππικό συνέτριψαν σε ελάχιστο χρόνο την 1η & 4η μεραρχία στρατού. Οι ενισχύσεις δεν κατάφεραν να φτάσουν σύντομα, λόγω της ανασφάλειας που υπήρχε στο στράτευμα αφού η κατάλυση του νότιου μετώπου είχε ήδη διαδοθεί. Σημαντική αιτία αποδιοργάνωσης ήταν και η στρατολόγηση γεωργών και γενικά αμάχων χριστιανών οι οποίοι, εξαιτίας της απειρίας τους και του φόβου τους, αποσυντόνισαν πλήρως τα τακτικά σώματα στρατού. Παράλληλα η διακοπή κάθε μορφής επικοινωνίας, δηλαδή τηλεφώνου και τηλεγράφου, παγίδευσε τον ελληνικό στρατό σε μια εξ ολοκλήρου εχθρική περιοχή.

Δύο μέρες αργότερα ο ελληνικός στρατός είχε αυτοκαταστραφεί. Στον νότο είχαν σχηματιστεί δύο σώματα στρατού, του Αθανασίου Φράγκου και του Νικολάου Τρικούπη.^[1] Στις 17 Αυγούστου ο στρατός του Νικολάου Τρικούπη περικυκλώθηκε από τους Τούρκους και σταδιακά διασπάστηκε με αποτέλεσμα στις 20 Αυγούστου ο Τρικούπης και η φάλαγγα του, η οποία συμπεριλάμβανε δύο στρατηγούς διοικητές Σωμάτων, ένα μέραρχο, 190 αξιωματικούς και 4.500 οπλίτες, να παραδοθούν. Στο Βορρά, το Γ' Σώμα Στρατού δεν είχε ιδιαίτερες απώλειες, επειδή το κύριο βάρος της τουρκικής επίθεσης το είχαν δεχτεί οι μεραρχίες του νότου. Στις 24 Αυγούστου έφτασε με όλα τους τα πολεμοφόδια στην Προύσα και συνέχισε την πορεία του προς τα παράλια. Βέβαια υπήρξαν περιστατικά διάλυσης, όπως η αποκοπή και η αιχμαλωτία της 11ης μεραρχίας από τους Τούρκους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πειθαρχίας επέδειξε η Ανεξάρτητη Μεραρχία υπό τον Δημήτριο Θεοτόκη, η οποία μέσα τον γενικό πανικό που υπήρχε διατήρησε την πειθαρχία της και κατευθύνθηκε με μηδαιμένες απώλειες στα ελληνικά παράλια της Μικράς Ασίας. Ο κύριος λόγος της επιτυχίας της μεραρχίας ήταν η ειλικρίνεια που έδειξαν οι αξιωματικοί της απέναντι στους στρατιώτες για τις δυσκολίες της κατάστασης που αντιμετώπιζαν, γεγονός που επέδρασε σημαντικά στην ψυχολογία των στρατιωτών και τους συσπείρωσε. Εν τω μεταξύ η ελληνική ηγεσία βρισκόταν σε πλήρη άγνοια της κατάστασης αφού την ίδια στιγμή ο αρχιστράτηγος Γεώργιος Χατζανέστης βρισκόταν στην Αθήνα και κατέστρωνε σχέδιο κατάληψης της Κωνσταντινούπολης!

Στις 24 Αυγούστου η στρατιωτική ηγεσία συγκεντρώθηκε στη Σμύρνη και εξέδωσε διαταγές. Όμως οι διαταγές δεν είχαν ουσιαστικό αποδέκτη αφού όχι μόνο οι επικοινωνίες είχαν διακοπεί αλλά και οι στρατιώτες δεν υπάκουαν. Η αμυντική τακτική ήταν αδύνατη αφού πολλά σώματα στρατού είχαν αποκοπεί και κατευθύνονταν στα παράλια της Μικράς Ασίας.

Στις 5 Σεπτεμβρίου τα τελευταία τμήματα του Γ' Σώματος Στρατού εγκατέλειψαν την Μικρά Ασία από το λιμάνι της Αρτάκης. Τέσσερις μέρες αργότερα η κυβέρνηση Πρωτοπαπαδάκη παραιτείται και ύστερα από προσπάθειες της Αυλής σχηματίζεται κυβέρνηση υπό τον Ν. Τριανταφυλλάκο.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ
 ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
 ΑΡΙΘΜ. 4024 - ΑΡΙΘΜΟΣ 205
 ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΔΕΥΤ. ΔΑΜΠΡΑΚΗΣ
 ΕΡΜΕΑΣ ΚΕΡΑΡΗΣ ΠΑΡΕΠΙΘΕΤΟΥ 20
 ΑΝΕΥΝΕΥΤΗΤΗΣ ΓΕΡΑΣ. ΛΥΚΑΟΣ
 ΤΡΙΤΟΝΟΜΟΣ 107 - 10 ΔΕΚΑΤΗ ΜΕΤΡΩ 102

Η ΣΜΥΡΝΗ ΚΑΙΕΤΑΙ - Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΕΚΦΡΟΥΡΤΗΘΗ - ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΦΑΖΟΝΤΑΙ!

ΠΡΩΤΟΨΟΥΡΓΙΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΤΑ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑ
«Η ΑΙΔΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΜΑΡΤΥΡΟΥ»
2^{ος} ΕΚΔΟΣΙΣ

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ
Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΟΡΑΚΤΗ
Η ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΛΟΓΟΥ
ΣΤΡΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑ

Ο ΜΑΡΤΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 Στις δύο νέες Εκδόσεις: Σύνταγμα του Αιωνίου και Αιώνιου του Αγίου...

Πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Ελεύθερο Βήμα της 2 Σεπτεμβρίου 1922. Η κοινή γνώμη αγνοούσε την ταχύτητα της κατάρρευσης στον ελληνικό στρατό στο μέτωπο. Τα νέα για την εγκατάληψη των Ελλήνων της Μικράς Ασίας στην τύχη τους και οι θηριωδίες που ακολούθησαν έφτασαν σαν κεραυνός εν αιθρία.

[1] Ο Νικόλαος Τρικούπης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1867. Σπούδασε στην Ακαδημία Φιλολογίας και στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Ήταν αξιωματικός του στρατού και υπηρέτησε σε διάφορα αξιώματα. Το 1912 διορίστηκε διοικητής του 1ου Σωμάτων Στρατού. Το 1919 διορίστηκε διοικητής του 2ου Σωμάτων Στρατού. Το 1920 διορίστηκε διοικητής του 3ου Σωμάτων Στρατού. Το 1921 διορίστηκε διοικητής του 4ου Σωμάτων Στρατού. Το 1922 διορίστηκε διοικητής του 5ου Σωμάτων Στρατού. Το 1923 διορίστηκε διοικητής του 6ου Σωμάτων Στρατού. Το 1924 διορίστηκε διοικητής του 7ου Σωμάτων Στρατού. Το 1925 διορίστηκε διοικητής του 8ου Σωμάτων Στρατού. Το 1926 διορίστηκε διοικητής του 9ου Σωμάτων Στρατού. Το 1927 διορίστηκε διοικητής του 10ου Σωμάτων Στρατού. Το 1928 διορίστηκε διοικητής του 11ου Σωμάτων Στρατού. Το 1929 διορίστηκε διοικητής του 12ου Σωμάτων Στρατού. Το 1930 διορίστηκε διοικητής του 13ου Σωμάτων Στρατού. Το 1931 διορίστηκε διοικητής του 14ου Σωμάτων Στρατού. Το 1932 διορίστηκε διοικητής του 15ου Σωμάτων Στρατού. Το 1933 διορίστηκε διοικητής του 16ου Σωμάτων Στρατού. Το 1934 διορίστηκε διοικητής του 17ου Σωμάτων Στρατού. Το 1935 διορίστηκε διοικητής του 18ου Σωμάτων Στρατού. Το 1936 διορίστηκε διοικητής του 19ου Σωμάτων Στρατού. Το 1937 διορίστηκε διοικητής του 20ου Σωμάτων Στρατού. Το 1938 διορίστηκε διοικητής του 21ου Σωμάτων Στρατού. Το 1939 διορίστηκε διοικητής του 22ου Σωμάτων Στρατού. Το 1940 διορίστηκε διοικητής του 23ου Σωμάτων Στρατού. Το 1941 διορίστηκε διοικητής του 24ου Σωμάτων Στρατού. Το 1942 διορίστηκε διοικητής του 25ου Σωμάτων Στρατού. Το 1943 διορίστηκε διοικητής του 26ου Σωμάτων Στρατού. Το 1944 διορίστηκε διοικητής του 27ου Σωμάτων Στρατού. Το 1945 διορίστηκε διοικητής του 28ου Σωμάτων Στρατού. Το 1946 διορίστηκε διοικητής του 29ου Σωμάτων Στρατού. Το 1947 διορίστηκε διοικητής του 30ου Σωμάτων Στρατού. Το 1948 διορίστηκε διοικητής του 31ου Σωμάτων Στρατού. Το 1949 διορίστηκε διοικητής του 32ου Σωμάτων Στρατού. Το 1950 διορίστηκε διοικητής του 33ου Σωμάτων Στρατού. Το 1951 διορίστηκε διοικητής του 34ου Σωμάτων Στρατού. Το 1952 διορίστηκε διοικητής του 35ου Σωμάτων Στρατού. Το 1953 διορίστηκε διοικητής του 36ου Σωμάτων Στρατού. Το 1954 διορίστηκε διοικητής του 37ου Σωμάτων Στρατού. Το 1955 διορίστηκε διοικητής του 38ου Σωμάτων Στρατού. Το 1956 διορίστηκε διοικητής του 39ου Σωμάτων Στρατού. Το 1957 διορίστηκε διοικητής του 40ου Σωμάτων Στρατού. Το 1958 διορίστηκε διοικητής του 41ου Σωμάτων Στρατού. Το 1959 διορίστηκε διοικητής του 42ου Σωμάτων Στρατού. Το 1960 διορίστηκε διοικητής του 43ου Σωμάτων Στρατού. Το 1961 διορίστηκε διοικητής του 44ου Σωμάτων Στρατού. Το 1962 διορίστηκε διοικητής του 45ου Σωμάτων Στρατού. Το 1963 διορίστηκε διοικητής του 46ου Σωμάτων Στρατού. Το 1964 διορίστηκε διοικητής του 47ου Σωμάτων Στρατού. Το 1965 διορίστηκε διοικητής του 48ου Σωμάτων Στρατού. Το 1966 διορίστηκε διοικητής του 49ου Σωμάτων Στρατού. Το 1967 διορίστηκε διοικητής του 50ου Σωμάτων Στρατού. Το 1968 διορίστηκε διοικητής του 51ου Σωμάτων Στρατού. Το 1969 διορίστηκε διοικητής του 52ου Σωμάτων Στρατού. Το 1970 διορίστηκε διοικητής του 53ου Σωμάτων Στρατού. Το 1971 διορίστηκε διοικητής του 54ου Σωμάτων Στρατού. Το 1972 διορίστηκε διοικητής του 55ου Σωμάτων Στρατού. Το 1973 διορίστηκε διοικητής του 56ου Σωμάτων Στρατού. Το 1974 διορίστηκε διοικητής του 57ου Σωμάτων Στρατού. Το 1975 διορίστηκε διοικητής του 58ου Σωμάτων Στρατού. Το 1976 διορίστηκε διοικητής του 59ου Σωμάτων Στρατού. Το 1977 διορίστηκε διοικητής του 60ου Σωμάτων Στρατού. Το 1978 διορίστηκε διοικητής του 61ου Σωμάτων Στρατού. Το 1979 διορίστηκε διοικητής του 62ου Σωμάτων Στρατού. Το 1980 διορίστηκε διοικητής του 63ου Σωμάτων Στρατού. Το 1981 διορίστηκε διοικητής του 64ου Σωμάτων Στρατού. Το 1982 διορίστηκε διοικητής του 65ου Σωμάτων Στρατού. Το 1983 διορίστηκε διοικητής του 66ου Σωμάτων Στρατού. Το 1984 διορίστηκε διοικητής του 67ου Σωμάτων Στρατού. Το 1985 διορίστηκε διοικητής του 68ου Σωμάτων Στρατού. Το 1986 διορίστηκε διοικητής του 69ου Σωμάτων Στρατού. Το 1987 διορίστηκε διοικητής του 70ου Σωμάτων Στρατού. Το 1988 διορίστηκε διοικητής του 71ου Σωμάτων Στρατού. Το 1989 διορίστηκε διοικητής του 72ου Σωμάτων Στρατού. Το 1990 διορίστηκε διοικητής του 73ου Σωμάτων Στρατού. Το 1991 διορίστηκε διοικητής του 74ου Σωμάτων Στρατού. Το 1992 διορίστηκε διοικητής του 75ου Σωμάτων Στρατού. Το 1993 διορίστηκε διοικητής του 76ου Σωμάτων Στρατού. Το 1994 διορίστηκε διοικητής του 77ου Σωμάτων Στρατού. Το 1995 διορίστηκε διοικητής του 78ου Σωμάτων Στρατού. Το 1996 διορίστηκε διοικητής του 79ου Σωμάτων Στρατού. Το 1997 διορίστηκε διοικητής του 80ου Σωμάτων Στρατού. Το 1998 διορίστηκε διοικητής του 81ου Σωμάτων Στρατού. Το 1999 διορίστηκε διοικητής του 82ου Σωμάτων Στρατού. Το 2000 διορίστηκε διοικητής του 83ου Σωμάτων Στρατού. Το 2001 διορίστηκε διοικητής του 84ου Σωμάτων Στρατού. Το 2002 διορίστηκε διοικητής του 85ου Σωμάτων Στρατού. Το 2003 διορίστηκε διοικητής του 86ου Σωμάτων Στρατού. Το 2004 διορίστηκε διοικητής του 87ου Σωμάτων Στρατού. Το 2005 διορίστηκε διοικητής του 88ου Σωμάτων Στρατού. Το 2006 διορίστηκε διοικητής του 89ου Σωμάτων Στρατού. Το 2007 διορίστηκε διοικητής του 90ου Σωμάτων Στρατού. Το 2008 διορίστηκε διοικητής του 91ου Σωμάτων Στρατού. Το 2009 διορίστηκε διοικητής του 92ου Σωμάτων Στρατού. Το 2010 διορίστηκε διοικητής του 93ου Σωμάτων Στρατού. Το 2011 διορίστηκε διοικητής του 94ου Σωμάτων Στρατού. Το 2012 διορίστηκε διοικητής του 95ου Σωμάτων Στρατού. Το 2013 διορίστηκε διοικητής του 96ου Σωμάτων Στρατού. Το 2014 διορίστηκε διοικητής του 97ου Σωμάτων Στρατού. Το 2015 διορίστηκε διοικητής του 98ου Σωμάτων Στρατού. Το 2016 διορίστηκε διοικητής του 99ου Σωμάτων Στρατού. Το 2017 διορίστηκε διοικητής του 100ου Σωμάτων Στρατού.

Αναφορές σε κτηνωδίες

Σφαγές από την πλευρά Τούρκων

Η απόβαση στη Σμύρνη ήταν η αρχή της ελληνικής τραγωδίας με αποτέλεσμα : 25.000 νεκροί και τραυματίες στρατιώτες. Πάνω από 1.500.000 Έλληνες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες των προγόνων τους και να έρθουν σαν πρόσφυγες στην Ελλάδα, αφήνοντας πίσω τους πάνω από 600.000 νεκρούς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο Ελ. Βενιζέλος με το υπόμνημά του στη Συνδιάσκεψη της Ειρήνης του Παρισιού, στη Μικρά Ασία ζούσαν 1.694.000 Έλληνες. Στη Θράκη και την περιοχή της Κωνσταντινούπολης 731.000. Στην περιοχή της Τραπεζούντας 350.000 και στα Αδανα 70.000. Σύνολο 2.845.000 Έλληνες που αποτελούσαν το 20% του πληθυσμού της περιοχής που κυριαρχούσε οικονομικά, είχε δε καταφέρει να διατηρήσει την πολιτιστική του κληρονομιά παρ' ότι αποτελούσε μειονότητα σε εχθρικό περιβάλλον.

Σφαγές από την πλευρά Ελλήνων

Ο Βρετανός ιστορικός Άρνολντ Τόινμπι έγραψε ότι υπήρξαν οργανωμένες σφαγές κατά την διάρκεια της ελληνικής κατοχής της Σμύρνης. Ανέφερε ότι ο ίδιος και η γυναίκα του ήταν αυτόπτες μάρτυρες των «ελληνικών κτηνωδιών» - όπως τις περιγράφει - στις περιοχές Γιάλοβας (Yalova), Κίου (Gemlik) και Νικομήδειας (İzmit) και ότι όχι μόνο βρήκαν αδιαμφισβήτητες αποδείξεις στην μορφή «καμένων και λεηλατημένων σπιτιών, πτωμάτων που είχαν σφαχτεί πρόσφατα και τρομοκρατημένους επιζώντες»^[2] αλλά είδαν επίσης Έλληνες πολίτες να ληστεύουν και στρατιωτικούς να προβαίνουν σε εμπρησμούς.^[3] Σύμφωνα με τον Τόινμπι με την άφιξη των ελληνικών δυνάμεων εκδώθηκε ο άμαχος τουρκικός πληθυσμός, εξαναγκάζοντας χιλιάδες άστεγους πλέον να φύγουν από τις κατεχόμενες περιοχές.^[4]

Επίλογος

Μετά την Μικρασιατική καταστροφή οι στρατιωτικοί επαναστάτησαν και ανέλαβαν την εξουσία. Αμέσως συστήθηκε έκτακτο στρατοδικείο, γνωστό και ως η δίκη των έξι, με πρόεδρο τον στρατηγό Αλέξανδρο Οθωναίο, όπου παραπέμφθηκαν οχτώ υψηλόβαθμα στελέχη της κυβέρνησης Γούναρη, με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας. Η δίκη πραγματοποιήθηκε με συνοπτικές διαδικασίες, και χωρίς να αποδειχθεί η ενοχή των κατηγορουμένων, κατέληξε με την καταδίκη σε θάνατο των: Δημητρίου Γούναρη, Νικόλαου Θεοτόκη, Γεώργιου Χατζανέστη, Πέτρου Πρωτοπαπαδάκη, Γεώργιου Μπαλατζή και Νικόλαου Στράτου, στις 28 Νοεμβρίου 1922, απόφαση που θεωρήθηκε από πολλούς ως προαποφασισμένη. Η εκτέλεση έγινε την ίδια μέρα στο Γουδί, και προκάλεσε αντιδράσεις στο εσωτερικό της χώρας αλλά και στο εξωτερικό. 88 χρόνια αργότερα, το 2010, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την απόφαση του στρατοδικείου και αθώωσε τους καταδικασθέντες μετά θάνατον.

Παραπομπές και σημειώσεις

- [1] Ο Νικόλαος Τρικούπης, ύστερα από την ανάκληση του Χατζανέστη, διορίστηκε στρατηγός χωρίς να προλάβει να ασκήσει τα καθήκοντα του αφού αιχμαλωτίστηκε από τον τουρκικό στρατό.
- [2] Arnold J. Toynbee, *The Western question in Greece and Turkey: a study in the contact of civilisations*, Βοστώνη: Houghton Mifflin, 1922, σ. 260.
- [3] Toynbee, σ. 260
- [4] Arnold J. Toynbee και Kenneth P. Kirkwood, *Turkey*, 1926, Λονδίνο: Ernest Benn, σ. 92

Πηγές

Βιβλιογραφία

- Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου
- Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια Π. Δρανδάκη
- Εγκυκλοπαίδεια *Δομή*
- *Ε Ιστορικά*
- "Καταστροφή της Σμύρνης", Αφιέρωμα ΤΑ ΝΕΑ, 20080.
- Ιστορία

Εξωτερικές συνδέσεις

Η Γενοκτονία των Ελλήνων (<http://www.greek-genocide.org/>)

- http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?entypo=A&f=16636&m=N70&aa=1
- <http://replay.waybackmachine.org/20090101084318/http://www.geocities.com/pente77/afieromata/1920.htm>
- *Από τη Μικρασία Χαίρε* (<http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000006659&tsz=0&autostart=0>) (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Ε.Ρ.Τ. - προς το παρόν μη διαθέσιμο)
- Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, *Κλέη και πάθη του Μικρασιατικού Ελληνισμού* (<http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000020098&tsz=0&autostart=0>) (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Ε.Ρ.Τ. - προς το παρόν μη διαθέσιμο)

Καταστροφή της Σμύρνης

Με τον όρο **καταστροφή της Σμύρνης** αναφέρονται τα γεγονότα της σφαγής του ελληνικού και αρμενικού πληθυσμού της Σμύρνης από τους Τούρκους, καθώς και της πυρπόλησης της πόλης, που συνέβησαν τον Σεπτέμβριο του 1922. Η καταστροφή αυτή άρχισε 7 ημέρες μετά την αποχώρηση και του τελευταίου ελληνικού στρατιωτικού τμήματος από τη Μικρά Ασία και μετά την είσοδο του τουρκικού στρατού, του ίδιου του Μουσταφά Κεμάλ και των ατάκτων του στην πόλη. Η φωτιά εκδηλώθηκε αρχικά στην αρμενική συνοικία και συγκεκριμένα μετά την ανατίναξη της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου από τους Τούρκους, όπου είχαν καταφύγει γυναίκοπαιδα. Με τη βοήθεια του ευνοϊκού για τους Τούρκους ανέμου (που έπνεε αντίθετα από την τουρκική συνοικία) και της βενζίνης με την οποία οι Τούρκοι ράντιζαν τα σπίτια, η φωτιά κατέκαψε όλη την πόλη, εκτός από τη μουσουλμανική και την εβραϊκή συνοικία^[1], και διήρκεσε από τις 13 έως τις 17 Σεπτεμβρίου του 1922.

Η Καταστροφή της Σμύρνης, φωτογραφία από ιταλικό πλοίο, 14/9/1922

Προηγηθέντα της πυρπόλησης

Μετά την κατάρρευση του μετώπου, την ευθύνη του οποίου έφερε ο τότε Διοικητής του Α΄ Σώματος Στρατού, υποστράτηγος Νικόλαος Τρικούπης, και την άτακτη υποχώρηση και αναδίπλωση του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος από το Αφιόν Καραχισάρ, (στα μέσα Αυγούστου του 1922), άρχισε και ο ξεριζωμός ενός μεγάλου μέρους του χριστιανικού πληθυσμού (Ελλήνων και Αρμενίων) προς τη μικρασιατική ακτή, που, κατά τους υπολογισμούς του Οικουμενικού Πατριαρχείου^[2], έφτανε τις 250.000. Επίσης, στη Σμύρνη είχαν βρει καταφύγιο και 15.000 Αρμένιοι που συνωστίζονταν στα διάφορα ιδρύματα και σπίτια της Αρμενικής Κοινότητας^[3].

Η αδιάκοπη όμως άφιξη των τρένων που μετέφεραν στρατιωτικά υπολείμματα και πρόσφυγες (υπολογίστηκε ότι έφταναν με ρυθμό 30.000 ατόμων την ημέρα) στη Σμύρνη, καθώς και οι έντονες φήμες της γενικής κατάρρευσης του μετώπου μεγάλωναν την ένταση και την ανησυχία του πληθυσμού, ενώ η προετοιμασία της ελληνικής διοίκησης για αναχώρηση δεν άφηναν πλέον τις παραμικρές αμφιβολίες για τη μετέπειτα εξέλιξη^[4]. Έναντι της έντρομης εκείνης κατάστασης που εξελισσόταν, χαρακτηριστική υπήρξε η απάντηση του Έλληνα Υπάτου Αρμοστή Αριστείδη Στεργιάδη στον πρώην Νομάρχη Λέσβου και Διοικητή Χίου Γεώργιο Παπανδρέου, όταν ο δεύτερος του συνέστησε να ενημερώσει άμεσα τον ελληνογενή πληθυσμό για να φύγει. Ο Στεργιάδης φέρεται να δήλωσε στον Παπανδρέου: *"Καλύτερα να μείνουν εδώ, να τους σφάζει ο Κεμάλ, γιατί αν πάνε στην Αθήνα θ' ανατρέψουν τα πάντα."*^[5]

Στις 24 Αυγούστου/6 Σεπτεμβρίου αναχωρεί και το τελευταίο ελληνικό στρατιωτικό τμήμα. Την επομένη οι χιλιάδες των προσφύγων Έλληνες και Αρμένιοι που κατέκλυζαν όλο το μήκος της περίφημης προκουμαίας "Κε" της Σμύρνης μάταια περίμεναν πλέον τα επιταγμένα ελληνικά πλοία για τη μεταφορά τους στα γειτονικά ελληνικά νησιά. (Δείτε παρακάτω ενότητα "Ο ελληνικός στόλος"). Μετά όμως από έντονη παρέμβαση του Αμερικανού Προξένου Γ. Χόρτον, (G. Horton), στάλθηκαν δύο αμερικανικά αντιτορπιλικά για την εξυπηρέτηση των προσφύγων^[6]. Την επομένη, 26 Αυγούστου/8 Σεπτεμβρίου (1922), αναχωρούν οι ελληνικές Αρχές Σμύρνης. Ο μέχρι τότε Έλληνας Υπάτος Αρμοστής της Σμύρνης, Αρ. Στεργιάδης, επιβιβάστηκε σε αγγλικό πολεμικό πλοίο που του διατέθηκε με προορισμό την Κωνσταντινούπολη.

Η αντίστροφη μέτρηση για την πόλη της Σμύρνης είχε πλέον φθάσει.

Ο ελληνικός στόλος

Στις 11 Σεπτεμβρίου του 1922, δηλαδή δύο ημέρες πριν την έναρξη της καταστροφής της πόλης, είχε εκδηλωθεί στρατιωτικό κίνημα στη Χίο και τη Μυτιλήνη. Τούτο είχε ως συνέπεια όλος σχεδόν ο ελληνικός στόλος με το σύνολο των επίτακτων πλοίων να τεθεί υπό τους κινηματίες για τη μεταγωγή του ελληνικού στρατού προς το Λαύριο, προκειμένου να επικρατήσει η επανάσταση στην Αθήνα.^[7] Μάλιστα δε, το ελληνικό θωρηκτό Κιλκίς που ναυλοχούσε και είχε ως βάση τη Σμύρνη, με την έκρηξη του κινήματος και υπό τον κυβερνήτη πλοίαρχο Δεμέστιχα μετέβη στη Σάμο όπου και παρέμεινε προκειμένου να επιβάλει την επανάσταση^[8] παρότι οι καπνοί της καταστροφής, (κατά την ημέρα), και το φέγγος της πυρκαγιάς, (κατά τη νύχτα), ήταν ορατά τόσο από τη Χίο όσο και από τη Σάμο.

Στις 15 Σεπτεμβρίου 1922 κατά την τρίτη ημέρα της καταστροφής της Σμύρνης το θωρηκτό Κιλκίς απέπλευσε και ενώθηκε με το θωρηκτό Αβέρωφ, μεταξύ Χίου και Σάμου, που κατερχόταν ολοταχώς το Αιγαίο προς Πειραιά, προερχόμενο από την Κωνσταντινούπολη, αφού προηγουμένως είχε σημειωθεί ανταρσία και είχε αποχωρήσει από τη Διασυμμαχική Ανταντική Ναυτική Δύναμη, που ναυλοχούσε στο Βόσπορο, (στην οποία είχε ενταχθεί μετά την υπογραφή της ανακωχής του Μούδρου), υπό τον κινηματία κυβερνήτη Αντιπλοίαρχο Γ. Χατζηκυριάκο^[9].

Παραπομπές

- [1] Richard Clogg, *A Concise History of Greece*, Cambridge University Press, 2002, σ. 97
- [2] Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου, Μουσείο Ελ. Βενιζέλου Αθήνα, Φάκ.317 "Έκθεση Οικουμενικού Πατριαρχείου - Η καταστροφή της Σμύρνης κατά τας εις Οικουμενικόν Πατριαρχείον μέχρι 11ης/24 Σεπτεμβρίου πληροφορίας σ.1
- [3] Α. Κουρτιάν "Τα τετράδια της Αντζέλ Κουρτιάν - Αθήνα 1980
- [4] Βικτωρία Σολωμονίδου Δρ του King College Λονδίνου "Ο καυτός Αύγουστος" (Η Μικρασιατική Καταστροφή - 15 συγκλονιστικές μαρτυρίες Αφιέρωμα ΤΑ ΝΕΑ σ.51 2008
- [5] Γ. Δάφνης "Η Ελλάδα μεταξύ δύο πολέμων" Αθήνα 1955 σ.16
- [6] Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών "Έξοδος" τ. Α' Αθήνα 1980
- [7] Γεωργίου Ρούσσου, *Νεώτερη ιστορία του ελληνικού έθνους (1826-1974)*, τόμος ΣΤ, σελ.302
- [8] Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου - "Κιλκίς" θωρηκτό τ.10ος σ.711-712
- [9] Νίκου Σταθάκη "Θ/Κ Γ. Αβέρωφ" έκδοση Πολεμικού Ναυτικού 1987

Πηγές άρθρων και Συνεισφέροντες

Μικρασιατική καταστροφή Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?oldid=4207227> Συνεισφέροντες: *Αλέξανδρος, Adolapts, Agapornis, Alaniaris, Alexikoua, ArielGlenn, Arm5, Badseed, Chrysalifourfour, Dada, Dgolitsis, Diafora, Dimios 1, Dimitriss, Dipa1965, Diu, Dupon, Egmontaz, Erud, Geilamir, Geraki, Glorious 93, Harkoz, Kalogeropoulos, Konsnos, Kostisl, Lemur12, Lord Makro, Loveless, MARKELLOS, Magioladitis, Nataly8, Neachili, Perique des Palottes, Sakoulaki, Spetsiotou, Teles, Templar52, The Phantom, Tzavaras, Zizikos, Αντιγόνη, Αρχίδαμος, Κχοϊκχόι, Μυρμηγκάκι, 155 ανώνυμες επεξεργασίες

Καταστροφή της Σμύρνης Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?oldid=4206980> Συνεισφέροντες: *Αλέξανδρος, A styl, Alaniaris, Andrew Dalby, Badseed, C messier, CeeKay, CubicStar, Dada, Diderot, Diu, Eleos, Flyax, Geraki, Harkoz, Kalogeropoulos, Konsnos, Kostisl, Lady 6thofAu, Nakos2208, Omeros Smyrniaios, Panagiotisbredimas, Pavlos1988, Prasinog, Pyros, S. Cruz, Templar52, Tony Esopi, Tzavaras, Vagrand, Yegoyan, 75 ανώνυμες επεξεργασίες

Πηγές Εικόνων, Άδειες και Συνεισφέροντες

Αρχείο:02.09.1922 eleuthero vima.jpg Πηγή: http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:02.09.1922_eleuthero_vima.jpg Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Αντιγόνη

Εικόνα:Nuvola apps kaboodle.png Πηγή: http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Nuvola_apps_kaboodle.png Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Alphax, CyberSkull, Gmaxwell, Kanonkas, Rocket000, The Evil IP address, Waldir, 1 ανώνυμες επεξεργασίες

Αρχείο:Great Fire of Smyrna.jpg Πηγή: http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Great_Fire_of_Smyrna.jpg Άδεια: Public Domain Συνεισφέροντες: Original uploader was Cretanforever at en.wikipedia

Άδεια

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)
